

V Bruselu dne 2.7.2014
COM(2014) 446 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**Iniciativa zelené zaměstnanosti:
Využití potenciál zeleného hospodářství k tvorbě pracovních míst**

1. Úvod

Ve strategii Evropa 2020 se uznává, že přechod k zelenému, nízkouhlíkovému a z hlediska využívání zdrojů efektivnímu hospodářství má pro dosažení inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění zásadní význam. Neúčinné využívání zdrojů, neudržitelný tlak na životní prostředí a změna klimatu, jakož i sociální vyčlenění a sociální nerovnost kladou překážky dlouhodobému hospodářskému růstu a alternativní model růstu, který by přesahoval rámec HDP, je na programu již řadu let¹.

Model *zeleného růstu*, který vede k nízkouhlíkovému hospodářství, jež je odolné vůči změně klimatu a účinně využívá zdroje, se používá k popisu strukturální hospodářské změny, jejíž hlavní hnací silou je nedostatek zdrojů, změna technologií a inovace, nové trhy a změny ve vzorcích průmyslové a spotřební poptávky². Ceny zdrojů, surovin a energie³ již mají dopad na nákladovou strukturu podniků, jelikož globální poptávka po těchto zdrojích se bude v důsledku rostoucí spotřeby v rozvíjejících se ekonomikách dále zvyšovat. Současný lineární model, kdy se postupuje v pořadí vzít-vyrobít-spotřebovat-vyhodit, se bude postupně opouštět ve prospěch oběhového modelu, v němž je dosahováno vyšší přidané hodnoty a kde lze každou tunu materiálu, joule energie či hektar půdy lépe využít díky šetření materiálem, opětovnému využívání a recyklaci a kde bude produktivita zdrojů rozhodujícím faktorem pro budoucí konkurenceschopnost⁴.

Zelený růst je výzvou a zároveň i příležitostí pro trh práce a rozvoj dovedností, které jsou zase klíčovými faktory, které zelený růst umožňují. Tento přechod přinese zásadní změny v celé ekonomice a v mnoha oborech: vzniknou další pracovní místa, některá pracovní místa budou nahrazena a jiná budou nově vymezena⁵. V této souvislosti je nezbytné lépe zaměřit a koordinovat opatření a nástroje týkající se trhu práce, aby bylo možno vytvořit podmínky potřebné pro podporu zelené zaměstnanosti, překonat nedostatek dovedností a pracovních sil a předjímat změny v nárocích na lidský kapitál.

Soubor dokumentů Komise věnovaný zaměstnanosti vytváří rámec pro hospodářskou obnovu vedoucí k intenzivnímu růstu pracovních míst a klade důraz na potřebu dále rozvíjet nástroje trhu práce a stanovit potřebné dovednosti na podporu přechodu k zelenému hospodářství a za účelem pokroku v plnění cílů strategie Evropa 2020 v oblasti zaměstnanosti⁶.

Roční analýzy růstu z let 2013 a 2014 zdůraznily potenciál zeleného hospodářství z hlediska tvorby pracovních míst a potřebu vypracovat strategické rámce, v nichž budou politiky týkající se trhu práce a dovedností hrát aktivní úlohu při podpoře tvorby pracovních míst⁷.

¹ KOM(2009) 433 v konečném znění; viz také COM SWD(2013)303 final, *Pokrok v opatřeních překračujících rámec HDP*.

² Viz mimo jiné dokumenty věnované zelenému růstu a zelenému hospodářství vypracované v rámci OECD (2011), *Towards green growth* a UNEP (2011), *Towards a green economy*.

³ Viz také COM(2014) 015 final, *Sdělení o politickém rámci pro změnu klimatu a energie na období 2020 až 2030*; COM(2014) 021 final, *Sdělení o cenách energií a nákladech na ně v Evropě*.

⁴ COM(2014) ..., *Přechod na oběhové hospodářství: program nulového odpadu v Evropě*.

⁵ OECD (2012), *The jobs potential of a shift towards a low carbon economy*; OECD (2012), *OECD Employment Outlook 2012*, viz kapitola 4 dokumentu věnovaného posouzení toho, co zelený růst znamená pro pracovníky a politiky trhu práce „*What green growth means for workers and labour market policies: an initial assessment*“; dokument Mezinárodní organizace práce (2011) nazvaný *Skills for green jobs, a global view*, který se zabývá dovednostmi pro zelená pracovní místa z globálního hlediska.

⁶ Hlavní směr politik zaměstnanosti č. 7 zdůrazňuje, že by členské státy měly podporovat tvorbu pracovních míst ve všech oblastech, včetně zelených pracovních míst.

⁷ COM(2013) 800 final.

Integrované politické rámce spojující zelený růst a zaměstnanost však existují jen v malém počtu členských států, přičemž ve většině případů panuje nesouvislý a roztržitý přístup⁸. Jak se navíc uvádí v 7. akčním programu pro životní prostředí, využití plného potenciálu, který má zelené hospodářství pro růst a zaměstnanost, závisí na zlepšení začleňování otázek životního prostředí a soudržnosti politik, aby byly odvětvové politiky rozvíjeny a prováděny na úrovni Unie i členských států⁹. V roce 2014 Evropská platforma pro účinné využívání zdrojů (EREP) také upozornila na potřebu rozvinout širokou strategii pro pracovní místa, dovednosti a vzdělávání, které lépe zohledňují životní prostředí, a vyzvala EU, aby zapracovala cíle v oblasti udržitelnosti, určila nástroje trhu práce, které by měly přechod provázet, využila finanční prostředky EU, podpořila výměnu osvědčených postupů, podpořila informační kampaně a zajistila navazující opatření v rámci evropského semestru koordinace hospodářských politik¹⁰.

Cílem tohoto sdělení je vymezit podmínky strategického rámce tak, aby politiky týkající se trhu práce a dovedností aktivně působily na podporu zaměstnanosti a tvorbu pracovních míst v zeleném hospodářství. Popisuje cílená opatření a nástroje, které mají zajistit propojenost programů v oblasti zaměstnanosti a životního prostředí a přispět k dosahování cílů strategie Evropa 2020.

2. Směrem k zelenému hospodářství – výzvy a příležitosti pro trh práce

Ekologizace hospodářství je motivována především dlouhodobým globálním vývojem, kdy se stále prohlubuje nedostatek zdrojů a zvyšují se ceny energií a surovin; situaci Evropy ztěžuje její závislost na dovozu těchto zdrojů. EU k řešení těchto výzev provedla řadu politik a strategií zaměřených na přechod k nízkouhlíkovému a z hlediska využívání zdrojů účinnému hospodářství, a to při současném posílení konkurenceschopnosti EU. Jednou z nejvýznamnějších strategií je balíček opatření v oblasti klimatu a obnovitelných energií 2020, který stanoví cíle ve snižování emisí skleníkových plynů, využívání obnovitelných zdrojů energie a zlepšování energetické účinnosti, jichž má být dosaženo do roku 2020. Všeobecně se má zato, že úspěšný přechod k zelenému a z hlediska využívání zdrojů a energie účinnému hospodářství přetvoří trhy práce. Pro lepší předjímání a řízení strukturálních změn je proto nezbytné porozumět dopadům na trh práce¹¹.

I v průběhu hospodářské krize docházelo v sektoru environmentálního zboží a služeb – k tvorbě pracovních míst, často označovaných jako „zelená zaměstnání“ –. Zaměstnanost v EU se v období let 2002–2011 zvýšila ze 3 na 4,2 milionu, včetně 20% navýšení během let hospodářské recese¹².

⁸ Společná zpráva o zaměstnanosti, COM(2013) 801. Viz také dokument Evropské komise z roku 2013, *Podpora zelených pracovních míst v průběhu krize: manuál osvědčených postupů v Evropě (Promoting green jobs throughout the crisis: a handbook of best practices in Europe)*, Evropská agentura pro sledování zaměstnanosti, 2013. Tento manuál určuje vnitrostátní a/nebo regionální strategie nebo jednotlivá opatření na podporu zaměstnanosti v zelených odvětvích.

⁹ Úř. věst. L 354, 28.12.2013.

¹⁰

http://ec.europa.eu/environment/resource_efficiency/documents/erep_manifesto_and_policy_recommendations_31-03-2014.pdf

¹¹ Cambridge Econometrics, GHK and the Warwick Institute for Employment Research (2011), *Studies on sustainability issues — Green jobs; trade and labour* (Studie vypracovaná pro GŘ EMPL).

¹² Údaje Eurostatu o sektoru environmentálního zboží a služeb.

Potenciál pro tvorbu pracovních míst spojený s výrobou energií z obnovitelných zdrojů, energetickou účinností, s odpady a vodohospodářstvím, kvalitou ovzduší, obnovou a zachováním biologické rozmanitosti a rozvojem zelené infrastruktury je značný a odolný vůči změnám v hospodářském cyklu.

Jednoprocentní zvýšení tempa růstu v odvětví vodního hospodářství v Evropě může pomoci vytvořit 10 až 20 tisíc nových pracovních míst¹³. Odhaduje se, že cestovní ruch a rekreace v lokalitách sítě Natura 2000 přímo zajišťují 8 milionů pracovních míst, které odpovídají 6 % celkové zaměstnanosti v EU¹⁴. V rámci provádění stávajících právních předpisů o předcházení vzniku odpadu a nakládání s odpady by mohlo být vytvořeno více než 400 000 nových pracovních míst¹⁵ a přezkum právních předpisů o odpadech, které v současné době Komise navrhuje, by mohl vést k vzniku dalších 180 000 pracovních míst¹⁶, dále k otevření nových trhů, k lepšímu využívání zdrojů, snížení závislosti na dovozu surovin a ke snížení tlaku na životní prostředí¹⁷.

Vnitřní transformace a předefinování pracovních míst postihne odvětví s vysokým podílem emisí (energetika 33 % emisí, doprava 20 % emisí, zemědělství 12 % emisí a stavebnictví 12 % emisí)¹⁸. Zvýšené investice do izolací a energetické účinnosti budou pravděpodobně mít příznivý účinek na tvorbu pracovních míst v odvětví stavebnictví, kde budou více než čtyři miliony pracovníků potřebovat zlepšit dovednosti¹⁹. Pracovní místa by měla vznikat také v odvětví biomasy a biopaliv²⁰. V odvětví zemědělství a lesnictví zlepšují nově zaváděné složky ekologizace poskytování veřejných služeb ze strany těchto odvětví a zajišťují v těchto odvětví zelený růst. V odvětví zemědělství jsou příležitosti pro tvorbu pracovních míst, zejména při zajišťování kvality produkce, v ekologickém zemědělství, správě krajiny, zelené farmářské/ekologické turistice, zelených (environmentálních) službách a/nebo infrastruktuře ve venkovských oblastech.

V případě energeticky náročných průmyslových odvětví (např. chemický průmysl či výroba železa a oceli) je situace složitější, jelikož jsou daní odvětví vystavena problémům a zároveň získávají příležitosti, které s sebou nese potřeba zmírňovat emise a rozvíjet nová odvětví a zboží. Za účelem řešení problémů ohledně konkurenceschopnosti odvětví, kterým hrozí přemístění v důsledku dopadu politik v oblasti klimatu, zavedla Komise opatření k

¹³ Ecorys, Acteon (2014), *Potential for sustainable growth in the water industry sector in the EU and the marine sector – Input to the European Semester* (Potenciál pro udržitelný růst v odvětví vodohospodářství v EU a v námořním odvětví – Vklad do evropského semestru).

¹⁴ Bio Intelligence Service (2011), *Estimating the economic value of the benefits provided by the tourism/recreation and employment supported by Natura 2000* (Odhad ekonomické hodnoty přínosů cestovního ruchu/rekreace a zaměstnanosti podporované sítě Natura 2000).

¹⁵ Bio Intelligence Service (2012), *Implementing EU waste legislation for green growth* (Provádění právních předpisů EU o odpadu v zájmu zeleného růstu).

¹⁶ Posouzení dopadů přezkumu právních předpisů o odpadech z roku 2014 – Pracovní dokument Komise.

¹⁷ Bio Intelligence Service (2012), *Implementing EU waste legislation for green growth* (Provádění právních předpisů EU o odpadu v zájmu zeleného růstu).

¹⁸ Viz Cambridge Econometrics, a al. (2013), *Employment effects of selected scenarios from the Energy roadmap 2050*, závěrečná zpráva pro Evropskou komisi (GŘ pro energetiku), http://ec.europa.eu/energy/observatory/studies/doc/2013_report_employment_effects_roadmap_2050.pdf.

¹⁹ KOM, Iniciativa BUILD UP Skills (Rozvoj dovedností)(2013), *Preliminary findings from Member States Roadmaps* (Předběžná zjištění z plánu členských států).

²⁰ http://www.energies-renouvelables.org/observ-er/stat_baro/barobilan/barobilan13-gb.pdf.

předcházení „úniku uhlíku“²¹. Pokud jde o chemický průmysl, očekává se, že díky ekologizaci tohoto odvětví bude vytvořeno více pracovních míst než v ropném průmyslu a současném chemickém průmyslu²². V ocelářském odvětví se používáním recyklovaných odpadů, jako je ocelový šrot, dosahuje významných úspor energie, což má příznivý vliv na konkurenceschopnost odvětví.

Pokud jde o hospodářství obecně, mohou podniky tím, že zvýší účinnost výrobních procesů, přijmou inovativní řešení k úspoře zdrojů, vyvinou nové obchodní modely či nabídnou udržitelnější výrobky a služby, rozšířit své trhy a vytvořit nová pracovní místa, a to při transformaci stávajících míst. Produktivita zdrojů v EU se v období 2000–2011 zvýšila o 20 %. Zachování této míry růstu by přineslo další zvýšení produktivity zdrojů, a to o 30 % do roku 2030, by vedlo ke zvýšení HDP o téměř 1 % a k vytvoření více než 2 milionů pracovních míst.

3. Reakce v podobě politik

Dynamické a dobře fungující trhy práce jsou pro přechod k zelenému a z hlediska využívání zdrojů účinnému hospodářství klíčovým předpokladem. Opatření na úrovni EU by se měla zaměřit na následující prvky:

- překonání nedostatku dovedností,
- předjímání změny, zajištění přechodů a podporu mobility,
- podporu tvorby pracovních míst,
- zvýšení kvality údajů.

3.1 Překonání nedostatku dovedností

Zatímco zelené hospodářství tvoří nová pracovní místa a otevře nové trhy, závisí konkurenceschopnost, inovativní kapacita a produktivita Evropy do značné míry na dostupnosti kvalifikovaných pracovníků. To znamená podporu rozvoje dovedností (3.1.1) a lepší prognostiku potřeb z hlediska dovedností v jednotlivých sektorech a výrobních odvětvích, aby se příslušné orgány a zúčastněné subjekty mohly změně přizpůsobit (3.1.2).

3.1.1 Podpora rozvoje dovedností

Zatímco členské státy pracují na klasifikaci „zelených“ dovedností²³, bylo nyní zjištěno, že přechod k ekologičtějšímu hospodářství bude mít zvýšený dopad na potřebné dovednosti: zvýší se poptávka po kvalifikovaných pracovnících v rozvíjejících se zelených odvětvích, vyvstane potřeba aktualizace dovedností pracovníků napříč odvětvími a rekvalifikace pracovníků v odvětvích často ohrožených restrukturalizací²⁴. Intenzita ekologických inovací bude mít ve všech oborech a výrobních odvětvích nepochybně dopad na dovednosti nutné pro dané pracovní místo.

²¹ Viz http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/cap/leakage/index_en.htm.

²² http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---sector/documents/publication/wcms_226385.pdf.

²³ Viz např. Ecorys (2010), *Programmes to promote environmental skills* (Programy na podporu environmentálních dovedností).

²⁴ OECD (2012); MOP (2012); Cambridge Econometrics, a al. (2011), *Studies on sustainability issues — Green jobs; trade and labour* (Studie o otázkách udržitelnosti – Zelená pracovní místa, obchod a pracovní síla).

Budou-li nová zaměstnání doplňovat intenzivní inovace, stanou se součástí povinného a terciárního vzdělávání nejen všeobecné dovednosti, ale i dovednosti v přírodních vědách, technologiích, inženýrství a matematice. K nabytí nových dovedností a znalostí, jako jsou znalosti nových izolačních materiálů, nových přístupů ke stavebním materiálům, designu, inženýrství či znalost právních předpisů, bude nezbytné zvyšování kvalifikace napříč odvětvími a povoláními. Dovednosti spojované se zeleným hospodářstvím nejsou vždy zcela nové nebo „jedinečné“. Kombinují průřezové dovednosti s dovednostmi specializovanými. V některých případech budou určité úkoly vyžadovat zvláštní kombinaci dovedností a znalostí a vytvoří nové profesní profily.

Prizpůsobení pracovní síly a vzdělávacích a odborně vzdělávacích systémů vyžaduje pomoc v podobě zásahu ze strany veřejných orgánů, aby se zabránilo přetlakům v oblasti dovedností, podpořilo se přecházení k jiným povoláním a zvýšila se přizpůsobivost vzdělávacích a odborně vzdělávacích systémů vůči poptávce po nově vznikajících dovednostech a kvalifikaci. To vyžaduje revizi a aktualizaci kvalifikací a odpovídajících vzdělávacích a odborně vzdělávacích programů²⁵.

Je třeba vyvinout odvětvové normy pro kvalitu vzdělávání podporované mechanismy zajišťování kvality a akreditačními systémy v rámci odborného vzdělávání a přípravy, což umožní lépe sladit poskytování odborného vzdělávání a přípravy s potřebami trhu práce. Osvědčování neformálně nabytých zelených dovedností může s podporou flexibilní odborné přípravy vést k získání kvalifikace rovněž napomoci přechodům pracovníků postižených restrukturalizací. Mechanismy řízení pro odborné vzdělávání a přípravu lépe využijí prognózy poptávky po dovednostech. Do koncipování a přezkumů programů odborné přípravy, kvalifikací a akreditačních systémů by měli být lépe zapojeni odvětvoví sociální partneři.

3.1.2 *Potřeba lépe předvídat potřeby z hlediska dovedností*

Jelikož strukturální změny v hospodářství povedou k novým požadavkům na dovednosti a ke vzniku nových povolání, je nezbytné lépe posuzovat vývoj, pokud jde o pracovní místa a dovednosti s ohledem na snazší přechod k *zelenému hospodářství*. Ke zjištění nedostatků v dovednostech lze použít klasifikační systémy, jako je „evropská klasifikace dovedností, kompetencí, kvalifikací a povolání“. Přehled dovedností EU, který Komise zahájila v roce 2012, poskytuje přehled evropských, vnitrostátních a odvětvových zjištění, pokud jde o krátkodobé a střednědobé výhledy týkající se pracovních míst a potřebných dovedností.

Veřejné služby zaměstnanosti poskytují hodnotné informace o požadavcích na dovednosti na trhu práce. V některých členských státech veřejné služby zaměstnanosti vyvinuly nástroje ke sledování poptávky po zelených dovednostech v různých odvětvích hospodářství, včetně zelených odvětví²⁶. V této souvislosti je důležitým úkolem využít ke změně nebo přizpůsobení nabídky, dostupnosti a formátu, jakož i způsobu odborné přípravy již existující údaje.

Je proto nezbytně důležité vyvinout strategie pro sběr informací zaměřené na plánované potřeby přijímání pracovníků a zjišťování požadovaných dovedností. Úzká spolupráce mezi

²⁵ CEDEFOP (2012), *Green skills and environmental awareness in vocational education and training* (Zelené dovednosti a environmentální povědomí v odborném vzdělávání a přípravě).

²⁶ GR EMPL (2013), *Dialog veřejných služeb zaměstnanosti, Public employment services and green jobs* (Veřejné služby zaměstnanosti a zelená pracovní místa).

vládou, průmyslem, sociálními partnery a výzkumem v tomto ohledu je zásadně důležitá. Komise podporuje odvětvové rady pro dovednosti a odvětvové aliance pro dovednosti, a to zejména v automobilovém, stavebním a chemickém odvětví.

Jak se uvádí v zeleném akčním plánu Komise pro malé a střední podniky²⁷, rozvoj pracovních sil je pro tyto podniky zvláště náročný, neboť mají k tomu, aby mohly reagovat na potřeby transformace, dispozici menší zdroje. Malým a středním podnikům by se mělo dostávat podpory a vedení, aby dokázaly lépe předjímat potřeby, pokud jde o dovednosti, a překonaly nedostatek zelených dovedností. Je třeba vyvinout nástroje, jako jsou dálkové vzdělávací programy, konzultační a poradenské služby, které malým a středním podnikům pomohou dosahovat lepší účinnosti využívání energií a zdrojů a usnadní jim přijímání norem environmentálního řízení²⁸.

Aby pomohla překonat existující nedostatek dovedností, podnikne Komise tato opatření:

- bude spolupracovat se zúčastněnými subjekty na úrovni odvětví (zejména s **odvětvovými radami pro dovednosti a odvětvovými aliancemi pro dovednosti**), aby podpořila rozvoj tzv. zelených kompetencí a posílila provázanost s **evropskou klasifikací dovedností, kompetencí, kvalifikací a povolání a Přehledem dovedností EU**,
- bude podporovat výměnu osvědčených postupů pro strategie založené na dovednostech v rámci **programu vzájemného učení v rámci evropské strategie zaměstnanosti** a ve spolupráci s Evropským střediskem pro rozvoj odborného vzdělávání,
- bude v zájmu lepšího předjímání potřeb podniků z hlediska zelených dovedností podporovat výměnu osvědčených postupů v rámci **evropské sítě veřejných služeb zaměstnanosti** ohledně využívání informací a prognóz o trhu práce a ohledně podpory partnerství se všemi relevantními zúčastněnými subjekty,
- bude spolupracovat se společenstvími zaměřenými na znalosti a inovace v oblasti energetiky a klimatické změny klimatu (**InnoEnergy a Climate Knowledge and Innovation**) Evropského inovačního a technologického institutu, aby zajistila vzdělávací modely na vysokoškolské a postgraduální úrovni zaměřené na inovační udržitelné zdroje energie a otázky klimatu a dále rozvíjela své nástroje pro tvorbu nových podniků, a podpořila tak podnikání spojené s klimatem,
- v rámci **společné zemědělské politiky** bude podporovat osvědčené postupy prostřednictvím sítě pro rozvoj venkova a sítě evropského inovačního partnerství (EIP) pro produktivitu a udržitelnost zemědělství.

Členské státy se vyzývají, aby přezkoumaly a aktualizovaly kvalifikace a odpovídající osnovy vzdělávání a odborné přípravy, a reagovaly tak na novou poptávku trhu.

3.2 Předjímání změn, zajištění přechodů a podpora mobility

Procesy transformace a zejména přechody z upadajících aktivit k nově vznikajícím aktivitám vyžadují včasné předjímání a řízení. Restrukturalizace by měla probíhat sociálně zodpovědným způsobem, zejména tak, aby zůstal zachován lidský potenciál (3.2.1). InSTITUTE trhu práce se musí podílet na usnadnění a zajištění přechodů (3.2.2). Je třeba dále zvýšit geografickou mobilitu (3.2.3).

²⁷ COM(2014)... „Sdělení Komise o zeleném akčním plánu pro malé a střední podniky“.

²⁸ Např. systém EU pro environmentální řízení podniků a audit (EMAS) nebo norma ISO 14001.

3.2.1 Předjímání změn a řízení restrukturalizace

Pro regulování způsobu, jakým by měl sociální dialog řešit předjímání změn a restrukturalizaci, má EU komplexní právní rámec. Některé zásady a osvědčené postupy pro předjímání změn a řízení restrukturalizace obsahuje také rámec kvality EU pro předjímání změn a restrukturalizace²⁹; ze sociálně ekonomického hlediska je jako takový je také významný pro úspěšné řízení přechodu k zelenému hospodářství ze sociálně ekonomického hlediska. Včasné předjímání změn a potřeb z hlediska dovedností přispívá ke konkurenceschopnosti podniků a zaměstnatelnosti pracovníků. Předjímání změn by mělo zahrnovat programy průběžného doplňování dovedností souvisejících se zastávaným pracovním místem. Učení se práci může rovněž prospět ekologickým inovacím, zvláště je-li založeno na odpovídajících validačních systémech.

Pro odvětví, kde se očekává významné zvýšení, snížení nebo změna zaměstnanosti, je nezbytné vypracovat zvláštní pokyny. Některé odvětvové iniciativy (jako CARS 2020, Construction 2020) vznikly na podporu cílů v oblasti energetiky a účinnosti využívání zdrojů, ale přihlížejí i k hlediskům zaměstnanosti a dovedností.

Aby bylo možné zajistit, že přechod k zelenému hospodářství přinese lepší pracovní místa, je třeba zohlednit také problematiku zdraví a bezpečnosti, a to zejména u nových rizik souvisejících se vznikem zelených technologií. Je pravděpodobné, že udržitelnější technologie, výroby a postupy riziko škodlivé expozice u pracovníků pravděpodobně sníží. Nicméně je třeba pečlivě posoudit a do preventivních strategií zapracovat nová rizika, aby bylo možné je předvídat, vyhodnocovat a kontrolovat³⁰.

3.2.2 Přizpůsobení institucí trhu práce s cílem usnadnit a zajistit přechody

Veřejné služby zaměstnanosti se stále častěji zapojují do strategií a programů zaměstnanosti³¹. V jejich rámci se setkávají zaměstnavatelé a vzdělávací instituce u příležitosti místních či regionálních programů zaměřených na nezaměstnané lidi a zranitelné skupiny a vyvíjejí iniciativy na podporu geografické mobility a mobility mezi povoláními tím, že podle potřeb zaměstnavatelů vytvářejí systémy a databáze pro osvědčování a přenositelnost dovedností.

Veřejné služby zaměstnanosti hrají stále významnější úlohu tím, že poskytují profesní a kariérní poradenství, dále plány pro kvalifikace a uznávání neformálního a informálního učení.

3.2.3 Podpora mobility

Podpora mobility pracovníků, a to jak mezi regiony, tak mezi členskými státy, může do určité míry přispět k uspokojení bezprostřední poptávky trhu práce. Zatímco v některých odvětvích, jako je stavebnictví, je mobilita nadprůměrná, jiná odvětví, jako jsou veřejné služby (dodávka vody, kanalizace a dodávky elektrické energie, mobilitu nevykazují. Komise zprostředkovává mobilitu uvnitř EU prostřednictvím sítě EURES (evropská síť pracovních míst). Bude také podporovat cílené programy v oblasti mobility, aby pomohla vyřešit problematická místa a

²⁹ COM(2013) 882 final.

³⁰ COM(2014) 332 final, sdělení o strategickém rámci EU pro ochranu zdraví a bezpečnosti při práci na období 2014–2020; viz také Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci (2013), *Green jobs and occupational safety and health* (Zelená pracovní místa a bezpečnost a zdraví při práci).

³¹ GR EMPL (2013), Dialog veřejných služeb zaměstnanosti, *Veřejné služby zaměstnanosti a zelená pracovní místa*.

zaplnit mezery v odvětvích a povoláních, a zejména v zeleném hospodářství³². Zvýšení mobility bude vyžadovat také investice do sladění poptávky a nabídky podle kompetencí na úrovni EU prostřednictvím evropské klasifikace dovedností, kompetencí, kvalifikací a povolání dále směrem k evropskému prostoru dovedností. Profesionální profily by měly navíc být průběžně aktualizovány tak, aby zohledňovaly potřebné dovednosti zeleného hospodářství.

V zájmu předjímání změn, zajištění přechodů a podpory mobility Komise:

- zúročí poznatky z probíhajících **odvětvových iniciativ týkajících se předjímání a řízení restrukturalizace** a posoudí možnost uplatnit je i v dalších odvětvích s potenciálem ekologizace,
- bude v rámci **evropské sítě veřejných služeb zaměstnanosti** spolupracovat s veřejnými službami zaměstnanosti, aby podpořila mobilitu mezi povoláními za účelem uspokojení určitých potřeb trhu práce, zejména u povolání vyžadujících zelené dovednosti,
- bude v rámci evropské strategie zaměstnanosti podporovat **vzájemné učení a vzájemné hodnocení** ohledně odpovídajících politik trhu práce,
- aby podpořila mobilitu pracovní síly u osob hledajících zaměstnání, využije **cílené programy pracovní mobility** v rámci programu Evropské unie pro zaměstnanost a sociální inovace (EaSI),
- prostřednictvím **evropské klasifikace dovedností, kompetencí, kvalifikací a povolání (ESCO)** bude podporovat zprostředkování vhodných pracovních míst na základě kompetencí a analyzovat trendy v poptávce a nabídce zelených dovedností na základě souhrnné databáze volných pracovních míst a nabízených životopisů v rámci **EURES**.

Členské státy a sociální partneři se vyzývají, aby propagovaly široké používání evropského rámce pro zajišťování kvality pro předjímání a restrukturalizaci v souvislosti s ekologizací hospodářství.

3.3. Podpora tvorby pracovních míst

Finanční prostředky EU by se měly používat na podporu „zeleného přechodu“. Stejně důležitými kroky je také přechod od zdanění pracovní síly ke zdanění podle zatížení životního prostředí (3.3.2), zelené veřejné zakázky (3.3.3) a zelené podnikání (3.3.4),

3.3.1 Účinné využívání prostředků EU

Klíčovými zdroji investic na podporu udržitelného růstu a tvorby pracovních míst jsou evropské strukturální a investiční fondy. Mezi hlavní finanční nástroje na podporu poskytování dovedností, tvorbu pracovních míst a přechodů k zelenému hospodářství při ekologizaci hospodářství patří:

- Evropský sociální fond, který spolufinancuje opatření na oživení trhu práce, opatření pro bezproblémový přechod do práce a aktualizaci znalostí a dovedností. Evropský sociální fond může podpořit přechody pracovních sil k ekologičtějším pracovním místům, pomoci řešit nedostatky v dovednostech a zlepšovat systémy odborného vzdělávání a přípravy (včetně úpravy osnov).
- Evropský fond pro regionální rozvoj, který podporuje investice do energetické účinnosti a do účinnosti využívání zdrojů, do energie z obnovitelných zdrojů, do nakládání s odpady a

³² Nařízení (EU) č. 1296/2013 ze dne 11. prosince 2013.

vodohospodářství, do zelené infrastruktury, zachování a ochrany biodiverzity, do ekologických inovací, vzdělávací a výzkumné infrastruktury a do rozvoje a inovací v oblasti nízkouhlíkových technologií. Regiony budou na opatření související s nízkouhlíkovým hospodářstvím muset investovat minimální podíl zdrojů z Evropského fondu pro regionální rozvoj (20 % v případě rozvinutějších regionů a 12 % v případě méně rozvinutých regionů).

- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV), který podporuje investice do zemědělství, lesnictví, životního prostředí, venkovských podniků a infrastruktury, včetně investic do energie z obnovitelných zdrojů a energetické účinnosti, řízení zdrojů (vody, odpadu, půdy atd.) a inovací. Členské státy budou muset na opatření ke zmírňování změny klimatu a problémů v oblasti životního prostředí vynaložit 30 % celkového příspěvku z EZFRV.
- Program pro konkurenceschopnost podniků a malých a středních podniků a program Horizont 2020, které přispívají k hospodářskému růstu a zaměstnanosti tím, že podporují projekty zabývající se inovacemi, včetně energií z obnovitelných zdrojů, energetické účinnosti, energetické účinnosti, obnovy ekosystémů a obnovy přírody ve městech.
- Program LIFE, který podporuje řadu cílených inovačních projektů týkající se životního prostředí a klimatu s dopadem na pracovní místa a dovednosti, včetně Nástroje financování přírodního kapitálu a soukromého financování pro nástroj pro energetickou účinnost.

Komise propaguje a podporuje zřizování a realizaci finančních nástrojů spolufinancovaných z evropských strukturálních a investičních fondů prostřednictvím platformy pro finanční nástroje a technické poradenství (Financial Instruments – Technical Advisory Platform) a dalších společných nástrojů se skupinou Evropské investiční banky. Tyto nástroje mohou zvýšit účinnost dalších soukromých investic do ekologizace hospodářství a mohou pomoci při naplňování souvisejícího potenciálu z hlediska pracovních míst.

Je třeba dále rozvíjet součinnost mezi programy na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU.

3.3.2 Přejít od zdanění pracovní síly ke zdanění podle zatížení životního prostředí

Přejít od zdanění pracovní síly ke zdanění, které je méně škodlivé pro růst a které má například podobu spotřební daně či daně z majetku a ekologické daně (a odstranění škodlivých dotací), může přinést vyšší zaměstnanost a nižší emise a znečištění. Tento účinek bude nejvíce zřejmý v členských státech s vysokým daňovým zatížením. Třetina členských států má pro tuto změnu v daních prostor; další třetina může zdokonalit koncepci stávajících daní spojených s životním prostředím³³.

Při těchto reformách by se mělo zvážit, jaké účinky by mělo cílené snižování nákladů na pracovní sílu, např. v případě pracovníků s nízkou kvalifikací, na zaměstnanost ve srovnání s celkovými škrti, a dále posoudit dopady přechodu k zeleným daním na různé části společnosti. Rada členských států obdržela v této oblasti v rámci evropského semestru doporučení. Členské státy by navíc mohly využít část příjmů z prodeje povolenek na emise skleníkových plynů v rámci EU ETS ke snížení nákladů na pracovní sílu, což by mohlo mít příznivý dopad na celkovou zaměstnanost.

3.3.3 Zvýšení administrativní kapacity a podpora zelených veřejných zakázek

³³ Evropská komise (2013), Daňové reformy v členských státech EU v roce 2013. Úkoly daňové politiky pro hospodářský růst a udržitelné veřejné finance.

Několik členských států vykazuje nedostatky v administrativní kapacitě, které jim brání, aby byly schopny koncipovat soudržnější řešení hospodářských, sociálních a environmentálních problémů a zohledňovat přitom širší náklady a přínosy pro společnost. K podpoře zeleného hospodářství lze využít zejména zadávání veřejných zakázek. Nové směrnice EU o zadávání veřejných zakázek usnadňují označování, výslovně dovolují zohledňovat výrobní proces a zavádět koncept nákladů z hlediska životního cyklu. Mají potenciál zvýšit uplatňování zelených veřejných zakázek a podpořit tak zelený růst a tvorbu pracovních míst.

3.3.4 Podpora podnikání

Přístup k financím je problematický pro všechny začínající podniky a podniky působící v zeleném hospodářství nejsou výjimkou. Komise společně s Evropskou investiční bankou vytvořily Nástroj financování přírodního kapitálu mimo jiné na podporu projektů spojených s přírodním kapitálem a malých inovativních podniků napomáhajících biodiverzitě a přizpůsobování se změně klimatu. Nedávný nárůst mikrofinančních aktivit v Evropě vedl k tomu, že více než 30 % poskytovatelů mikroúvěr poskytuje zelené mikroúvěry a dalších 10 % v současné době tyto úvěry chystá³⁴.

Sociální ekonomika a sociální partneři mají významný potenciál pro poskytování vysoce kvalitního zaměstnání v oblastech, jako je energetická účinnost a obnovitelné zdroje energií, zelené ekologické zemědělství a ekoturismus, nebo z hlediska oběhového hospodářství s činnostmi spojenými s opětovným využitím, opravami a recyklací. Stanovení účinných strategií růstu pro zelené sociální podniky a zlepšení informovanosti o příležitostech by mohlo inspirovat k podnikání.

Podle nedávných odhadů má 42 % malých a středních podniků alespoň jednoho zeleného zaměstnance na plný nebo částečný úvazek, což od roku 2012 představuje nárůst o 5 %. V celé EU jde celkem o více než 20 milionů pracovních míst. Zelený akční plán pro malé a střední podniky zahrnuje opatření na podporu zeleného podnikání pro inovativní a oběhové obchodní modely v podnicích budoucnosti.

Komise bude ve snaze pomoci při tvorbě pracovních míst:

- podporovat rozvoj **metod pro posuzování dopadu investic na dovednosti a zaměstnanost**, a to zejména prostřednictvím technické pomoci, výměny osvědčených postupů, pilotních projektů a informačních kampaní v letech 2014 a 2015,
- v rámci evropského semestru dále navazovat na **ekologickou daňovou reformu** v členských státech v rámci evropského semestru,
- podporovat **budování kapacit v oblasti zelených veřejných zakázek** formou pokynů, jak těchto kapacit využít v rámci nedávno přijaté reformy veřejných zakázek, a zprostředkovat vytváření sítí veřejných orgánů pro zelené veřejné zakázky,
- **zprostředkovávat** sociálním podnikům **přístup k financím**, včetně podniků působících v zeleném hospodářství, a k zeleným mikrofinancím v rámci evropského programu pro zaměstnanost a sociální inovace,
- pobízet organizace na evropské úrovni **k podpoře výměny zkušeností** mezi poskytovateli mikrofinancování v oblasti zeleného mikrofinancování,

³⁴ Evropská mikrofinanční síť (EMN) (2013), *European Green Microfinance. A first look*. (Evropské zelené mikrofinancování na první pohled).

– posilovat cílenou podporu v rámci **zeleného akčního plánu pro malé a střední podniky** prostřednictvím financování a podpory malých a středních podniků na úrovni EU (např. síť Enterprise Europe Network), a to zejména s cílem zlepšit zelené dovednosti pracovníků těchto podniků.

Členské státy a regiony se vyzývají, aby u svých programů finanční podpory pro zelené investice a technologie posílily zaměření na zaměstnanost a dovednosti a ekologickým sociálním podnikům pomohly při rozšiřování, přizpůsobování se a úpravách. Členské státy se rovněž vyzývají, aby při zeleném přechodu zajistily účinné využívání prostředků evropských strukturálních a investičních fondů v souladu s 20% cílem pro opatření související s životním prostředím.

3.4. Zvýšení kvality údajů

Ekologické hospodářství, zelený růst a zelená pracovní místa byly předmětem řady definic založených na statistických údajích³⁵. Pravidelné shromažďování harmonizované statistiky by umožnilo tvorbu a monitorování politiky více založené na faktech, jakož i lepší předjímání přechodných účinků na trh práce a zjišťování potřeb z hlediska dovedností.

Komise společně s členskými státy vyvinula ukazatele ke sledování pokroku k zelenému růstu v kontextu evropského semestru³⁶. Na úrovni EU jsou shromažďovány údaje o sektoru environmentálního zboží a služeb, aby poskytovaly harmonizované evropské informace o činnostech týkající se zaměstnání s environmentálním účelem³⁷. Komise dále vyvíjí ekonometrický model (FIDELIO)³⁸ k posuzování dopadů na hospodářství, životní prostředí a zaměstnanost u politik v oblasti životního prostředí a v dalších oblastech.

Na mezinárodní úrovni byly u příležitosti 19. mezinárodní konference statistiků práce přijaty „*pokyny ohledně statistické definice zaměstnání v environmentálním sektoru*“, které mají zemím pomoci vyvinout statistické normy a metody pro zelená pracovní místa, zelené hospodářství a zaměstnání v environmentálním sektoru³⁹.

Komise bude v zájmu lepší kvality údajů:

- pomáhat vnitrostátním statistickým úřadům při sběru údajů a rozvoji environmentálního účetnictví v Evropském statistickém systému prostřednictvím stávajících opatření v oblasti financí a vzdělávání,
- posilovat využívání kvantitativních modelovacích nástrojů umožňujících podrobnější analýzu dopadů na trh práce na úrovni EU, členských států a regionů,

³⁵ Viz platforma věnovaná znalostem v oblasti zeleného růstu (GGGI, OECD, UNEP, Světová banka) (2013), *Moving towards a common approach on green growth indicators* (Přechod ke společnému přístupu ohledně ukazatelů zeleného růstu).

³⁶ Viz také Výbor pro zaměstnanost (2010), *Směrem k zelenějšímu trhu práce – Rozměr zaměstnanosti při řešení problémů životního prostředí* (konečná zpráva), která stanoví ukazatele v šesti oblastech: zelená pracovní místa, zelené dovednosti, zelená pracoviště, zelený přechod, zelené trhy práce a zelený růst.

³⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 538/2014 ze dne 16. dubna 2014, kterým se mění nařízení (EU) č. 691/2011 o evropských environmentálních hospodářských účtech.

³⁸ FIDELIO 1: Fully Interregional Dynamic Econometric Long-term Input-Output Model (plně meziregionální model dynamického ekonometrického dlouhodobého vstupu a výstupu) pro EU27, Společné výzkumné středisko, 2013.

³⁹ http://www.ilo.org/global/statistics-and-databases/standards-and-guidelines/guidelines-adopted-by-international-conferences-of-labour-statisticians/WCMS_230736/lang--en/index.htm.

– podporovat monitorování politik v kontextu strategie Evropa 2020. Bude při tom vycházet z rámce ukazatelů pro zaměstnanost a životní prostředí vypracovaných Výborem pro zaměstnanost.

Členské státy se vyzývají, aby minimalizovaly přechodná období v provádění modulu pro účty sektoru environmentálního zboží a služeb a dobu pro předávání údajů.

4. Podpora sociálního dialogu

Zapojení sociálních partnerů na všech úrovních je předpokladem pro ekologizaci hospodářství.

Sociální partneři na úrovni EU již prostřednictvím společných i samostatných iniciativ přispěli k diskusi v rámci EU o ekologizaci pracovních míst tím, že se zaměřili na zásadu spravedlivého přechodu, součinnost mezi balíčky opatření týkajícími se klimatu a energiemi do roku, která mají být přijata do roku 2030 a průmyslovou politikou EU a na potřebu dovedností pro zelená pracovní místa⁴⁰. Jelikož má přechod k zelenému a z hlediska účinnosti využívání zdrojů účinnému hospodářství výrazný dopad na odvětvové úrovni, je v přímém zájmu sociálních partnerů zapojit se skrze svou práci do unijních odvětvových výborů pro sociální dialog.

Komise bude pobízet evropské sociální partnery, aby dále rozvíjeli společné iniciativy v kontextu evropského sociálního dialogu, a to jak napříč průmyslovými odvětvími, tak na úrovni sektorů, a zohlednili doporučení evropské platformy pro účinné využívání zdrojů s cílem dále zajistit bezprostřední účast pracovníků na otázkách spojených s environmentálním řízením, využíváním energií a zdrojů a vznikajícími riziky na pracovišti, dále posílit práva pracovníků na informace a poradenství a rozvíjet celoodvětvové scénáře pro účinné využívání zdrojů pro celá odvětví.

5. Posilování mezinárodní spolupráce

EU je v souladu se závěry konference OSN o udržitelném rozvoji Rio+20 odhodlána sledovat ve spolupráci s dalšími mezinárodními partnery spravedlivý přechod k inkluzivnímu zelenému hospodářství. K tomu je nutné zohledňovat sociální rozměr politik v oblasti životního prostředí a klimatu a jejich propojenost v kontextu rámce pro rozvoj v období po roce 2015 a udržitelných rozvojových cílů.

EU na otázkách souvisejících se zelenou zaměstnaností úzce spolupracuje s Mezinárodní organizací práce. Jde o následující úkoly: zajistit, aby byla zelená pracovní místa důstojnými pracovními místy; zajistit, aby byly v zeleném zaměstnání uplatňovány pracovní normy, zejména inspekce práce a bezpečnost a ochrana zdraví při práci; bojovat v zelených odvětvích, jako je nakládání s odpady, proti neformální ekonomice; předjímat budoucí potřeby z hlediska dovedností a přijímat takové vzdělávací politiky, které umožní uspokojit poptávku po zelených dovednostech.

Přechod k inkluzivnímu zelenému hospodářství byl také předmětem bilaterálních dialogů se strategickými partnery EU, jako je USA, Kanada a Čína a v budoucnosti se o něm bude diskutovat dále také s dalšími partnerskými zeměmi. EU bude rámci své politiky v oblasti

⁴⁰ Viz např. EKOS, BusinessEurope, CEEP, UEAPME (2014), *Skills needs in greening economies* (Potřeby ekologizovaného hospodářství z hlediska dovedností).

rozvojové spolupráce a prostřednictvím řady programů a nástrojů, které financuje, k přijímání integrovaného přístupu k ekologizaci hospodářství podněcovat také své partnerské země.

Komise se zapojí do platformy věnované znalostem v oblasti zeleného růstu – globální síť výzkumných pracovníků a odborníků v oblasti rozvoje, která zjišťuje a řeší hlavní znalostní mezery v teorii a praxi zeleného růstu. Platformu zahájil v roce 2012 Institut pro globální zelený růst (Global Green Growth Institute), OECD, UNEP a Světová banka.

6. Závěr

Přechod k zelenému a z hlediska využívání zdrojů účinnému hospodářství je v první řadě příležitostí zvýšit globální konkurenceschopnost Evropy, zajistit dobré životní podmínky budoucím generacím a podpořit udržitelnou a vysoce kvalitní zaměstnanost a zároveň přispět k obnově hospodářství po nedávné hospodářské krizi.

Politiky týkající se zaměstnanosti a trhů práce obecně musí zastávat aktivnější úlohu při podpoře tvorby pracovních míst a při sladování poptávky po pracovní síle a dovednostech spojených s přechodem k zelenému a z hlediska využívání zdrojů účinnému hospodářství. Za tímto účelem je třeba sledovat tyto priority:

- zlepšit integraci a koordinaci stávajících politik a iniciativ na evropské a vnitrostátní úrovni,
- dále rozvíjet řídicí struktury a metodické nástroje s cílem usnadnit přechod k zelenému a z hlediska využívání zdrojů účinnému hospodářství, lépe koordinovat politiky a zajistit systematické monitorování reformních opatření; nastolit užší pracovní vztah a dialog se sociálními partnery o výzvách, které ekologizace hospodářství přináší z hlediska zaměstnanosti;
- dále posilovat existující informační nástroje a síť Komise tak, aby umožňovaly lépe předjímat a monitorovat vývoj v odvětvích a povoláních spojených se zeleným růstem a s oběhovým a z hlediska zdrojů účinným hospodářstvím;
- zajistit, aby programy a politiky financování Evropské unie a členských států podporovaly tvorbu pracovních míst v zeleném hospodářství,
- sledovat pokrok spojený se zeleným zaměstnáním v souvislostech společné zprávy o zaměstnanosti,
- usilovat o to, aby byly při podpoře zeleného a inkluzivního růstu na mezinárodní úrovni nastoleny stejné podmínky pro všechny,
- vycházet při vývoji obecné strategie pro ekologizaci pracovních míst, dovedností a vzdělávání z doporučení Evropské platformy pro účinné využívání zdrojů.

Komise vyzývá Radu, Evropský parlament, Evropský hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů, aby tuto iniciativu zelené zaměstnanosti podpořily a přispěly k dalšímu rozvoji opatření, jež usilují o nastolení integrovaného přístupu k udržitelnému růstu a pracovním místům v EU.